

Рис. Періодизація життєвого циклу інноваційного процесу

У результаті цього підприємство несе значні капітальні витрати, що покриваються відповідними інвестиціями, завдяки яким фінансуються дослідні, конструкторські та технологічні служби, інженерно-дослідницькі роботи, що виконуються сторонніми організаціями, а також здійснюється придбання ліцензій на об'єкти інтелектуальної та промислової власності.

Упровадження технічних інновацій відповідає початковому періоду серійного або масового випуску продукції, який носить назву період освоєння виробництва (етапи 4 – 5). Має місце зростання обсягів виробництва і обсягів продажів, проте виручка від реалізації продукції ще не дає можливості повністю покривати підвищені витрати на виробництво. Триває вдосконалення виробництва технологічним обладнанням і оснащенням, що вимагає додаткових інвестицій.

На етапах 4 – 6 комерціалізації технічних інновацій: спостерігається інтенсивне зростання обсягів виробництва і продажів;

витрати на виробництво повністю покриваються виручкою від реалізації продукції, підприємство починає отримувати прибуток.

Тривалість останнього етапу 6 визначається такими факторами, як моральне старіння інновацій, появи більш конкурентоспроможних технічних рішень. Тому підприємство змушене скорочувати обсяги виробництва застарілої техніки, регулярно оновлювати номенклатуру виробленої продукції і знищувати застарілі вироби з виробництва.

Виходячи з наведеного вище, зміст інноваційної діяльності суспільства повинен бути визначений таким чином: інноваційна діяльність – це процес, у якому враховані особливості життєвого циклу інноваційного процесу, ставиться й успішно реалізується мета одержання істотного науково-технічного, економічного, екологічного та соціального ефекту. Засобом забезпечення інноваційної діяльності є інвестиції і наявність на ринку необхідних людських, матеріальних та наукових ресурсів.

Проведений аналіз базових концепцій щодо інноваційних процесів дозволив зробити узагальнення точок зору на суть і зміст відповідних категорій, а також визначити, що на макроекономічному рівні інноваційний процес – це специфічний, комплексний процес формування нової ідеї і здійснення її впровадження, який забезпечує підвищення якості продукції, розвиток продуктивних сил і виробничих відносин та задоволення економічних і соціальних потреб суспільства. На мікрорівні, в авторському розумінні, інноваційний процес – це процес постійної ре-

лізації інноваційних проектів з урахуванням особливостей їх життєвого циклу та джерел фінансування.

Література: 1. Шумпетер Й. Теория экономического развития: исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита и цикла конъюнктуры / Й. Шумпетер. – М. : Прогресс, 1982. – 455 с. 2. Кузнецова А. Я. Деякі аспекти інвестиційно-інноваційних проектів за рахунок власних коштів підприємства / А. Я. Кузнецова // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – № 7. – С. 42–52. 3. Burmester R., Vahs D. Innovationsmanagement. Von der Produktidee zur erfolgreichen Vermarktung. 3 Auflage. – Stuttgart, 2005. – 412 p. 4. Гончарова Н. П. Инновационная экономика: проблемы и приоритеты // Актуальные проблемы экономики. – 2004. – № 8. – С. 130–139. 5. Денисюк В. А. Високі технології і високонаукоємні галузі – ключові напрями в інноваційному розвитку // Економіст. – 2004. – № 5. – С. 76–81. 6. Гунин А. М. Управление инновациями: 17-модульная программа для менеджеров "Управление развитием организации". Модуль 7 / А. М. Гунин. – М. : ИНФРА-М, 2008. – 272 с. 7. Wahren H-K. Erfolgsfaktor innovation. Ideen systematisch generieren, bewerten und umsetzen / H-K. Wahren. – Springer-Verlag Berlin Heidelberg, 2004. – 283 p. 8. Том'юк Т. Порівняльний аналіз впливу інноваційних технологій в полярних економічних системах / Т. Том'юк // Економіка, фінанси, право. – 2002. – № 9. – С. 3–6. 9. Об инновационной деятельности : Закон Украины // Налоги и бухгалтерский учет. – 2002. – № 84. – С. 42. 10. Лукинов І. І. Інвестиційна політика в стабільному економічному розвитку / І. І. Лукинов // Економіка України – 2008. – № 10. – С. 23–27. 11. Drucker P.F. The discipline of innovation / P.F. Drucker. – Harvard Business School Publishing. Product Number 3480, 2007. – 294 p.

Рецензент
докт. екон. наук,
професор Ястремська О. М.

Стаття надійшла до редакції
16.03.2011 р.

УДК 332.142

Пашкевич М. С.

РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ РОЗБУДОВИ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Анотація. Розглянуто проблему ефективної реалізації державної регіональної політики в умовах інформаційної інформатизації. Вивчено стан та перспективи, правове підґрунтя впровадження в Україні "електронного регіону". Досліджено поняття "електронного" та "віртуального" регіонів.

Анотація. Рассмотрена проблема эффективности реализации государственной региональной политики в условиях информатизации. Проанализированы состояние и перспективы, правовые основы внедрения в Украине "электронного региона". Исследованы понятия "электронного" и "виртуального" регионов.

Annotation. The main issues and perspectives of regional policy implementation in the context of information society are investigated. E-region development in Ukraine is considered as innovative shape of regional economic policy. Notions of e-region and virtual region are offered.

Ключові слова: регіональна політика, "електронний регіон", регіональне економічне регулювання.

Останніми роками у соціально-економічному житті країн світу спостерігається швидкий процес зміни принципів ведення господарчої діяльності, організації суспільних відносин. Трансформація внутрішніх та зовнішніх зв'язків між економічними об'єктами і системами, глобалізація, інновації свідчать про постійний процес розвитку. Поряд з перевагами розвитку, які полягають у підвищенні стандартів життя, появи нового змісту глобального громадянства, виробництві нових економічних благ, з'являються і проблеми. Серед них: поширення соціально-економічної дивергенції між розвинутими та відсталими країнами і їх регіонами; екологічні катастрофи, які ставлять під загрозу екосистему для існування та задоволення потреб. При цьому розв'язання цих важливих і масштабних питань повинно відбуватися саме на рівні регіонів. Таким чином, загальна проблема ефективної реалізації державної регіональної політики та регулювання регіонального розвитку залишається завжди актуальною і своєчасною.

Проблемами регіонального регулювання економіки займаються такі українські вчені, як: Алімов О. М., Амоша О. А., Бакаєв О. О., Варналій З. С., Волошин В. В., Геєць В. М., Долішній М. І., Дорофійко В. В., Кравцов В. С., Лисецький А. С., Лукинов І. І., Мельник Л. Г., Мокій А. І., Олійник Я. Б., Хвесик М. А., Хлобистов Є. В., Чумаченко М. Г., Шостак Л. Б. та ін.

Ураховуючи теоретичні та методичні розробки вчених, слід зазначити, що в умовах динамічних змін з'являються нові виклики у регулюванні регіонального розвитку, які потребують вирішення. Одне з найважливіших завдань, якому слід приділити увагу, полягає в адаптації інструментів інформатизації соціально-економічних відносин на рівні регіону для створення новітніх форм організації територіально-виробничої взаємодії, механізмів регулювання регіонального розвитку та ефективної реалізації державної економічної політики в Україні.

Таким чином, метою досліджень, результати яких викладено у даній роботі, є вивчення стану та перспектив розбудови в Україні "електронних регіонів", "електронних економічних мереж", "електронної регіональної економіки" для ефективної реалізації державної регіональної політики й регулювання розвитку регіонів на основі використання сучасних інструментів інформатизації суспільства.

З прийняттям у 1992 році Програми ООН "Порядок денний на XXI століття" увесь світ об'єднався навколо реалізації концепції сталого розвитку, яка передбачає гармонійне поєднання соціальних, економічних та екологічних змін. Така концепція, у якій досягнення мети високих соціальних стандартів життя передбачено на основі нових форм та механізмів економічної діяльності з урахуванням необхідності збереження глобальної екосистеми та відтворення природних ресурсів, покликана розв'язати найгостріші проблеми людства.

Так, при аналізі проблем регіонів, які піднімалися на світовому рівні з 1976 р. під час Першої конференції ООН з питань регіональної політики і розвитку міст та населених пунктів до 2010 р. під час Саміту ООН по цілях розвитку тисячоліття, можна дійти висновку, що вони так і

залишилися невирішеними. Бідність, розрив між багатими та бідними, економічна дивергенція територій, гендерна нерівність і досі є актуальними завданнями. З огляду на це управління регіональним розвитком потребує нових концепцій та механізмів реалізації економічної політики, новітніх форм організації територіально-виробничих відносин.

Для реалізації концепції сталого розвитку у країнах світу активно застосовується метод інформатизації, за допомогою якого будується принципово нова стала економічна модель "виробництво – споживання".

У наукових працях дослідники пропонують чимало назв нової моделі функціонування суспільства: інформаційне, інтелектуальне, постіндустріальне, цифрове суспільство, електронна економіка, кібереконіміка, економіка знань [1; 2], вікіноміка [3]. Оскільки й досі не існує єдиного терміна для нового типу економічної моделі, то не існує й єдиного визначення нового інструменту організації взаємодії економічних суб'єктів під час виробничо-споживчої діяльності. Також вчені висувають різні думки щодо історії виникнення концептуальних засад інформаційного суспільства. Наприклад, у роботі [1] зазначено, що вперше питання формування цифрового суспільства на державному рівні почали обговорювати у США. Там з'явилося поняття "інформаційної супермагістраль". Натомість у роботі [4] наведено, що вперше на урядовому рівні проблему інформатизаційних процесів було окреслено в Японії у 1969 р. та спрогнозовано, що головним продуктом виробництва і споживання буде інформація. А власне поява терміна "інформаційне суспільство" також приписується дослідженням професора Токійського технологічного університету Ю. Хаяши. У 1976 р. питання комп'ютеризації суспільства піднімалося у Франції. У 1993 р. Комісією ЄС у доповіді "Зростання, конкурентоспроможність, зайнятість – виклики XXI століття та шляхи в нього" зазначається, що інформаційне суспільство має суттєвий потенціал для реалізації концепції сталого розвитку. А вже у 1994 р. у доповіді "Європа та глобальне інформаційне суспільство" було наведено розуміння електронної промисловості, інформаційного та комунікаційного бізнесу. Цей документ став основою прийняття Європейським парламентом Плану дій переходу Європи до інформаційного суспільства [2].

Остаточо розбудова світового інформаційного суспільства розпочалася після підписання у 2000 р. в Окінаві країнами "Великої вісімки" Хартії глобального інформаційного суспільства. Метою цієї Хартії визначено перехід суспільства до нової фази прогресу на основі впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, налагодження глобальних інформаційних мереж транскордонної торгівлі, розробки концепцій та механізмів захисту інтелектуальної власності, а також підвищення довіри споживачів до електронних послуг тощо.

В ухваленій у 2010 р. Стратегії розвитку Європи до 2020 р. одним із трьох основних пріоритетів визначено інтелектуальне зростання, тобто розбудову економіки знань та нарощення інформаційного потенціалу Європи як мабутнього виробника інформаційно-комунікаційного обладнання та інформаційних послуг для цифрового суспільства.

Наведені документи засвідчують актуальність досліджень реалізації регіональної політики економічного розвитку на основі застосування електронних засобів соціально-економічних відносин.

Доцільно підкреслити, що появі вищезазначених документів передували наукові розробки та прогнози вчених різних країн світу, у тому числі й України. Так, створення третього у світі комп'ютера у 1952 р. належить українським вченим. У 70 – 80-ті роки минулого століття академік В. Глушков

сформулював ідеї інформатизації суспільства: електронні гроші, державні автоматизовані системи управління [5]. Пізніше на цих ідеях зародилася українська наукова школа кібернетики, особливістю якої була інтелектуалізація суспільства. Представники цієї школи займаються дослідженнями у галузі створення штучного інтелекту.

Таким чином, на основі історичних даних про процес інформатизації суспільства можна побачити як у різних країнах світу виникали поодинокі теорії нової інфор-

маційної ери, котрі у подальшому трансформувалися у глобальну модель економічних відносин на принципах сталого розвитку. І в цьому процесі не останнє місце належить Україні, де більше ніж половину століття тому склалися умови для електронізації багатьох процесів життєдіяльності, у тому числі і регіональних. Розглянемо основні риси сучасного інформаційного суспільства (рисунок).

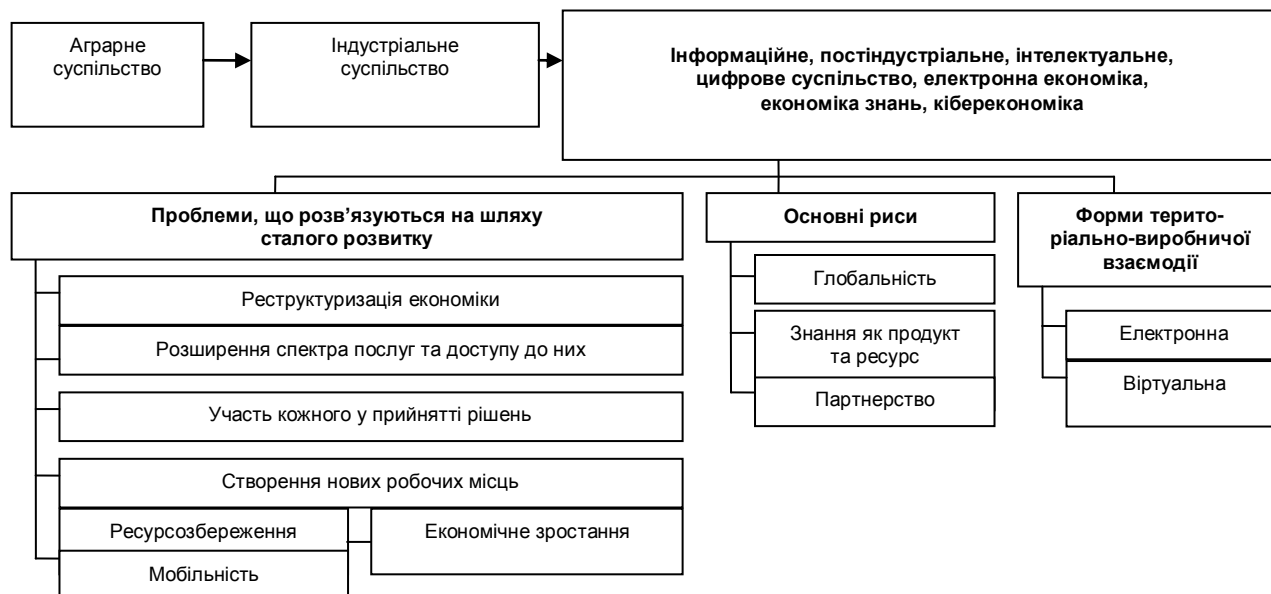

Рис. Основні риси нового інформаційного суспільства

Глобальність. За допомогою інформаційних баз даних та мереж передачі інформації соціально-економічна взаємодія відбувається транскордонно, розширюється та стає динамічним ринком.

Знання як продукт і ресурс. В інформаційному суспільстві знання стають продуктом виробництва та державним стратегічним ресурсом, а доступ до знань та інформації – ключовим фактором соціально-економічного розвитку.

Партнерство. Нова модель інформаційної економіки спирається на принцип колективізму та роботу колективного інтелекту, коли завдяки необмеженому доступу до інформаційних мереж рішення приймаються колективно, і у процесі створення нового продукту беруть участь усі охочі незалежно від фаху, статі, віку та місця знаходження. Таким чином, спільне володіння інформацією, як і спільне володіння будь-яким іншим ресурсом, породжує нові економічні відносини партнерства [1 – 3].

Процес інформатизації має надзвичайну важливість у контексті регіонального регулювання економіки. Безумовно, нагальним завданням кожного регіону є формування та розвиток інфраструктури інформаційного середовища, наповнення її ефективними програмами та підготовка фахівців і користувачів. Під інфраструктурою інформаційного середовища регіону слід розуміти мережу інформаційних центрів-утримувачів баз даних, до функцій яких входить управління певною інформацією та надання електронних послуг. Для того щоб ця мережа працювала, необхідно перевести процеси життєдіяльності економічних суб'єктів регіону, наприклад отримання

довідок, реєстрація підприємств, здійснення платежів, користування державними послугами тощо, в електронну площину за допомогою спеціально розроблених автоматизованих систем управління. Також слід провести тотальну підготовку фахівців для обслуговування електронних мереж та мешканців для користування ними. Усе це забезпечить окремому регіону та Україні в цілому інтеграцію у світовий інформаційний простір, розширить можливості соціально-економічного сталого розвитку.

Слід підкреслити, що процес інформатизації економіки в Україні відбувається повільно та несистемно, концентруючись на центральному рівні без розповсюдження у повній мірі на регіони. На березень 2010 р. кількість користувачів мережі Інтернет досягла 54 % [6], а у 2009 р. – 22,6 % [7], хоча ще у 2003 р. всесвітньою мережею користувалося лише 4,5 % українців при європейському рівні у 36 % [5]. Це свідчить про те, що половина населення України, переважно сільські райони, не мають уявлення про всесвітню інформаційну мережу. І це не випадково, адже на тлі значного соціально-економічного розриву між містами та селами, в умовах відсутності у селах інфраструктури для надання життєво необхідних базових послуг процес інформатизації суспільства посідає останнє місце у черзі невирішених проблем.

У великих містах, на думку автора, не можна судити про ступінь розбудови електронної економіки за кількістю користувачів Internet. Тому що не випадково новітню економічну модель називають постіндустріальною, підкреслюючи її сервісний характер, коли доміантним сектором економіки виступає сфера послуг з пере-

важною частиною електронних. Таким чином, існуючий інформаційний простір міст України не є ознакою електронного суспільства, оскільки відсутні належна інфраструктура, налагоджені правові, економічні, організаційні механізми електронізації основних послуг, господарчих та соціальних взаємовідносин, які здатні суттєво спростити певні процедури, вивільнити час, зменшити витрати, у тому числі енергії, запобігти проявам корупції тощо. Як зазначається у роботі [5] процес інформатизації в Україні втратив свою інтелектуальну складову, тобто головним його завданням є впровадження технічних систем передачі інформації та зв'язку. Натомість на основі роботи автоматизованих систем управління повинні розроблятися стратегії розвитку держави, формуватися бюджети, керуватися галузі господарства та ін. Тоді вітчизняним інституціям та окремим громадянам залишається бути звичайними користувачами, залежними від імпортованих технологій та систем. Тоді як у інформаційному суспільстві передбачено створення новітнього інформаційного продукту, його експорт та отримання економічного зиску.

Спираючись на обґрунтовану вище необхідність дослідження процесу інформатизації регіонального регулювання, а також на основні риси кібереконіміки (рисунок), можна зробити висновок, що територіально-виробничими формами реалізації регіональної економічної політики в умовах нової економічної моделі, на думку автора, можуть бути "електронний регіон" та "віртуальний регіон".

Спробуємо визначити відмінність цих понять. "Електронний регіон" (область) – це регіон, у якому існує певна інформаційна інфраструктура, за допомогою якої відбувається електронна взаємодія фізичних осіб, юридичних інституцій та органів державної влади між собою у вирішенні різних спільних питань. При цьому "електронний регіон", підключений до світової інформаційної мережі, зберігає свою головну ознаку – адміністративно-територіальну цілісність та єдність.

Однак територіально цілісний "електронний регіон" вступає у протиріччя з характеристиками інформаційного суспільства (рисунок). Унаслідок глобальності, всеохоплюючого партнерства та вільного персунання знань у економіці регіон як замкнута система втрачає своє значення, тому що світ перетворюється на один інформаційний простір електронної економіки. Разом з тим декілька регіонів або структурних одиниць різних регіонів можуть об'єднуватися в єдиному полі інформації для вирішення спільних проблем за допомогою засобів комунікації без порушення територіальної цілісності та перетину кордонів.

На думку автора, така транскордонна мережа, утворена для вирішення спільних проблем, є "віртуальним регіоном", оскільки території різних куточків держави, континенту, планети, які мають схожі соціальні, економічні, екологічні проблеми, можуть ефективно об'єднатися навколо їх розв'язання тільки у віртуальному середовищі. Похідним від наведених міркувань стає поняття "віртуального регіону" як об'єднання важливих проблем однієї тематики, для вирішення яких необхідна участь усієї світової громади. На відміну від "електронного регіону", контури якого чітко визначені, "віртуальний регіон" може змінюватися залежно від появи або зникнення вогнищ певної проблеми. Таким чином, у "електронному регіоні" реалізується територіальний підхід, а у "віртуальному" – тематичний.

Обидві форми територіально-виробничої взаємодії в інформаційній економіці, електронна та віртуальна, сприяють позитивним зрушенням під час реалізації державної регіональної політики. Відбувається структурна перебудова економіки, концентрація капіталу у невиробничій сфері, надання інформаційних електронних послуг, з'являється інформаційний економічний сектор, у якому створюються робочі місця та додана вартість. Як наслідок, суттєво модернізується регіональна інфраструктура та розширюється спектр послуг. Завдяки електронізації регіону забезпечується участь громадян у регулюванні регіонального розвитку через доступ до інформаційних порталів. Збільшується мобільність інформації, прискорюється економічна діяльність, збільшується обсяг доходів. Завдяки автоматизації процесів відбувається оптимізація ресурсів, змінюється структура витрат. "Електронний регіон" є більш дружнім до навколишнього середовища.

Розглянемо стан питання та правові підстави впровадження в Україні такого інструменту реалізації регіональної економічної політики, як "електронний регіон". З перших років незалежності в Україні існував центральний орган, відповідальний за процеси інформатизації суспільства. З метою забезпечення громадян своєчасною, достовірною та повною інформацією на основі використання інформаційних технологій у 1998 р. було прийнято Закон України "Про концепцію Національної програми інформатизації" [8] та Закон України "Про Національну програму інформатизації" [9], спрямовані на застосування інформаційних технологій у різних сферах життя; формування бази національних інформаційних ресурсів та систем інформаційно-аналітичної підтримки діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування; формування ринку інформаційних продуктів і послуг.

До пріоритетів інформатизації регіонів віднесено соціальну сферу, систему життєзабезпечення, екологію та природокористування. Метою всебічної регіональної інформатизації є цілісна система інформаційних засобів для ефективного управління регіоном, яка складається з інформаційно-аналітичних центрів, прогнозує соціально-економічні показники розвитку регіону, забезпечує практичне використання отриманих даних для вирішення конкретних завдань, сприяє доступу громадян до інформації за допомогою сучасних інформаційних систем.

Однак серед невирішених проблем від прийняття у 1998 р. Національної програми інформатизації, на підставі яких у 2004 р. було запропоновано вдосконалену програму "Електронна Україна" [10], наводяться такі: застаріла інформаційна база органів влади, недосконала законодавча база, проблемний доступ, особливо у сільській місцевості, до мережі Інтернет, міграція кадрів сфери інформатики за кордон, низький рівень комп'ютерної грамотності населення, не розвинуті електронне урядування, комерція та інші засоби інформаційного суспільства. На думку розробників Програми, передбачені заходи сприятимуть зростанню прибутковості українських підприємств, підвищенню їх інвестиційної привабливості, збільшенню економічного потенціалу країни. Для громадян успішне виконання Програми створило б нові можливості для життя й праці, підвищення власного добробуту. Фізичні та юридичні особи могли б отримувати електронні державні послуги у доступній, швидкій та економічній формі: від електронної комерції до системи медичної телематики та дистанційної освіти [10]. Законопроект "Електронна Україна" не було ухвалено Верховною Радою України.

У 2007 р. знову піднімаються проблеми повільної інформатизації суспільства в Україні внаслідок неналежного виконання Національної програми інформатизації суспільства і приймається новий Закон "Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки" [11] та План заходів з його виконання. Якщо основною метою Національної програми 1998 р. було забезпечити громадян інформацією за допомогою інформаційних технологій, то головна мета цього Закону – надання кожній людині шляхом використання сучасних технологій можливостей створювати інформацію і знання, користуватися та обмінюватися ними, виробляти товари й надавати послуги, повною мірою реалізуючи свій потенціал, підвищуючи якість свого життя і сприяючи сталому розвитку країни.

Незважаючи на існуючі проблеми в галузі інформатизації українського суспільства, окремі проекти регіонального рівня з електронізації процесів суспільної взаємодії успішно реалізуються або готуються до впровадження в Україні. У березні 2010 р. розпорядженням Кабінету Міністрів України було визначено завдання із забезпечення електронного функціонування органів місцевої влади та надання державних електронних послуг [12]. Для апробації проекту було обрано Одеську, Миколаївську та Дніпропетровську області. Миколаївська міська рада прийняла програму "Електронне управління та електронна демократія в м. Миколаєві на 2010 – 2015 рр.", яка має на меті використання інформаційно-комунікативних технологій у роботі органів місцевого самоврядування. Проект "Електронний регіон" упроваджено в Одесі та готується до реалізації у Львові [13]. У Дніпропетровській області розпочато реалізацію проекту "Електронне село", спрямованого на інтеграцію сільських територій у інформаційно-телекомунікаційне середовище регіону, надання адміністрації села доступу до оперативної інформації та бази даних нормативно-правових актів України [14].

Таким чином, на основі проведених досліджень можна зробити висновок, що "електронний регіон" як інструмент реалізації державної регіональної економічної політики є водночас і формою інформаційного суспільства. У свою чергу, інформаційне суспільство становить новітню модель реалізації концепції сталого розвитку, яка містить у собі вирішення певних існуючих проблем. У подальшому науковий інтерес становить взаємодія суб'єктів у межах електронного регіону згідно з глобалізацією та партнерством у великих інформаційних системах.

Література: 1. Чернов А. А. Становление глобального информационного общества: проблемы и перспективы [Электронный ресурс] / А. А. Чернов. – М. : Издательско-торговая корпорация "Дашков и К°", 2003. – Режим доступа : http://www.i-u.ru/biblio/archive/chernov_stanovlenie/ 2. Алиева Н. З. Становление информационного общества и философия образования [Электронный ресурс] / Н. З. Алиева, Е. Б. Ивушкина, О. И. Лантратов. – Режим доступа : <http://www.rae.ru/monographs/23> 3. Тапскотт Д. Викиномика: как массовое сотрудничество изменяет все [Электронный ресурс] / Д. Тапскотт, Э. Уильямс. – Режим доступа : <http://www.litru.ru/br/?b=122783> 4. Институт философии Российской академии наук. Информационное общество // [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://iph-gas.ru/page46589323.htm> 5. Згуровский М. Общество знаний и информации: тенденции, вызовы, перспективы [Электронный

ресурс] / М. Згуровский // Зеркало Недели. – 2003. – № 19(444). – Режим доступа : <http://www.zn.ua/2000/2675/38588>. 6. Кількість користувачів Internet в Україні досягла європейського рівня [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://tsn.ua/nauka_it/v-ukrayini-internetom-koristuyutsya-54-naseleण्या.html. 7. Україна займає 10 місце в Європі за кількістю Інтернет-користувачів [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://ukranews.com/uk/news/technics/2010/05/05/18043>. 8. Про концепцію Національної програми інформатизації : Закон України від 04.02.1998 р. № 75/98-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=75%2F98-%E2%F0>. 9. Про Національну програму інформатизації : Закон України від 04.02.1998 р. № 74/98 ВР зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=74%2F98-%E2%F0>. 10. Проект закону про Загальнодержавну програму "Електронна Україна" на 2005 – 2012 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://gska2.rada.gov.ua:7777/pls/zweb_n/webproc4_2?id=&pf3516=5414&skl=5. 11. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки : Закон України від 09.01.2007 р. № 537-V [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=537-16>. 12. Питання реалізації пілотного проекту впровадження технологій електронного урядування : Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 березня 2010 р. № 360-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=360-2010-%F0>. 13. У Львові розвивають електронне урядування [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.dw-world.de/dw-/article/0,,6259510,00.html>. 14. Проект "Електронне село" у Дніпропетровській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://village.dp.ua/node/82>.

Рецензент
докт. екон. наук,
доцент Гавкалова Н. Л.

Стаття надійшла до редакції
11.04.2011 р.

УДК 339.138

**Попова Н. В.
Величко Я. И.**

МАРКЕТИНГОВОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ ПОТРЕБИТЕЛЬСКИХ ПРЕДПОЧТЕНИЙ В СФЕРЕ ГОСТИНИЧНЫХ УСЛУГ

Аннотация. Рассмотрены стратегические направления развития гостиничного бизнеса в регионе на основе общемировых тенденций и результатов маркетингового исследования потребительских предпочтений клиентов гостиниц г. Харькова.

Анотация. Розглянуто стратегічні напрями розвитку готельного бізнесу в регіоні на основі загальносвітових тенденцій і результатів маркетингового дослідження споживчих переваг клієнтів готелів м. Харків.